

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za po leta 2 gld. 40 kr., za četert leta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 5. prosenca 1872.

List 1.

Starček pri jaslicah.

Enajst je ura bila,
Odvabil zvonov glas
V cerkev; — zunaj brila
Je burja, bil je mraz.

Al mrazu vkljub hitelo
Je ljudstvo sveto noč
Do Jezuščka veselo
Prosit ga za pomoč

Tud' starček sivolasi,
Opert na palico,
Korači, al počasi —
Do Deteta željno.

Še enkrat pregoreče
Bi v duhu ga objél,
Ki v jaslicah trepeče,
Da b' grešnika otél.

Še enkrat hoče priti
Do cerkve Svet'-večer,
Se Detetu dariti,
Prositi Ga za mir. —

Tje pride prav pobožno,
Poklekne k jaslicam,
Ter sveto Dete vbožno
Ponižno moli tam.

Ljubezni Božje ginjen
Pozdravlja Jezuška,
Milote ves prešinjen
Zaupno prosi Ga:

„Sem starček, Dete! slabi,
Veliko štejem lét;
Na mene vsak pozabi,
Čerti me mladi svet.

Sin pisano me gleda,
Težkó z menoj terpi,
Sinahina beseda,
Ki pika, me boli.

Otroci me poredni
Le s „starcem“ pitajo,
V posodici nečedni
Le pičlo jéd dajó.

Usmili se me Dete!
Če prav je, naj že umrem,
Željé so moje vnete,
Da svojim s poti grem.

Pa sej Ti moje znano
Je žalostno sercé;
Imej zatoraj z mano,
O Dete, usmiljenje!

Odpusti jim žalitve!
Jaz rad jim odpustím;
Naj pride čas ločitve,
Ki serčno ga želim!“

In Dete rajsko-milo,
Ki vsih dobrót je vir,
Je starčku podelilo
Še tisto leto — mir.

Radoslav.

Vabilo.

Pervo nedeljo v novem letu, t. j. 7. januarja bode kat. politično društvo imelo svoj občni mesečni shod. Na dnevnem redu bo: 1. Sporočilo o društvenih zadevah; 2. pojasnjenje zadnjih volitev; 3. o cerkvenem gibanju; 4. predlogi posameznih udov. K obilnemu vdeleževanju vabi
Odbor.

Nič vredna vera ali vera zavoljo kruha.

Satan je naj bolj vesel, ako tajiš, da satana ni; tako ima hudoba naj boljši lov. Kdar gre tičar tiče loviti,

napravi si kočó ali kolibo (uto), dobro jo z dračjem pokrije, on se pa vanjo skrije; tice potem menijo, da tičarja ni in obilno hité v nastavljene mreže. Ako pa tice zapazijo skritega tičarja, odletele bodo zdajci, in tičar bode zastoj lovil. Enaka je s hudobnim duhom; dokler človek v njega veruje, se ga bode tudi varoval, da v njegove mreže ne zabrede; berž ko pa začne hudobo tajiti, rekoč: ni pekla, ne satana: takrat je človek vže gotovo v njegovih zankah in mrežah. Toraj, gospodje, ki tajite pekel in hudobo, vedite, da ste vže omreženi od hudobe. Vi tajite verske resnice, pri veri pa se ne dá prav nič izbirati, da bi le samo to verovali, kar se vam poljubi; če tudi le eno versko resnico zaveržeš, si že krivoverec in ne več otrok matere katoliške Cerkve.

Premnogo je sedanji čas ljudi, ki imajo nič vredno vero, ali vero, zarad kruha. Kaj je toraj ta krušna vera? Krušna vera je, ako se pri vsih delih, upanju, molitvi, djanju le na kruh in časno premoženje misli in gleda, in se le toliko po veri ravna, kolikor kruh dopusti. Zgledi naj reč bolj pojasnijo. Krušno vero imajo vsi, ki se derže le tistih ljudi, od katerih časnega dobička pričakujejo, če je treba tudi zoper vero potegniti, in tacih je silno veliko, kateri so popolno podobni petelinu na strehi, ki se obrača kakor veter zahteva, ali pa lajni na kolovratu, ki skoči tje kamor jo pahneš. K takim prav lahko prištevamo tudi nekatere slovenske pisatelje. Za denar ti vse storé, pisarijo za družbo sv. Mohorja, in ta čas se hlinijo, se sveto derže, lepo ginljivo pišejo in človek bi mislil: to je dober kristjan, ki zna tako milo in ginljivo pisati. Pa zmotil si se. Zakaj piše tako lepo? Da bi dobil obljubljeni plačilo. Ta čas se toraj hlina dobrega kristjana; kmalo pa bodeš zapazil, da ravno tisti, ki zna za denar pobožno pisati, piše za denar povesti, ki nasprotujejo sv. čistosti in sv. veri. Na taki način derže dve sveči v roci, z eno hočejo svetiti Bogu, z drugo pa hudobi; pa to je nemogoče, ker ni mogoče dvema gospodoma služiti, ktera nasprotno zahtevata. Krušna vera je, ako se pri vsacem početju poprašuje: kak dobiček mi bode to obrodilo, čisto nič pa se ne pomisli: ali bom mogel v taki okolišini Bogu služiti in se zveličati, ali ne? Naj bi bila postavim razpisana kaka prav mastna služba, med drugimi pogoji naj bi bila tudi opazka: „Službo zamorejo dobiti le v resnici dobri, pošteni kristjani.“ Kmalo boš zapazil med prositelji tudi take, ki so prej čez cerkev sv. vero, papeža, jezuite in druge naredbe sv. Cerkve hudobno, lažljivo in strastno govorili; zdaj ko kaže dobra služba, so pa naj boljši kristjani! O tacih veljá, kar pravi hervaški pregovor: „Misli, da je svetac, pa je prasac.“ Krušna vera se dandanašnji zlasti kaže tudi pri raznih volitvah, kjer je ena cerkvena in katoliška, druga zopercerkvena in veri nasprotna stran ali oseba. Kako revno in zanikarno je

vender to, da zarad kruha človek na nasprotno stran potegne! Kako bo ti dišal kruh in s kakošnim srcem ga boš vžival, ako si ga pridobil z izdajanjem svoje matere — sv. Cerkve? — Poštena značajnost, stanovitnost, močna vera — kje si?

Krušna vera ne pelje v večno življenje. Ta krušna vera človeka oslepí, ali pa popolno poživini. Ljudje mnogi te baže se zato tudi radi med opičarje štejejo; kakor ima opica le eno življenje, enako hočejo oni le po telesu živeti; dušno življenje jim je stranska reč. Ti imajo silno revno življenje. V svojo nesrečo se bodo tega prepričali; da bi le prepozno ne bilo. Zakaj neutajljivo je, da pride plačilni dan za vsacega človeka in vsaki stan. S-r.

Zmaga sv. križa v IX. stoletji.

„In kdor žanje, prejme plačilo, in zbira sad v večno življenje.“ Jan. 4. 36.

V devetem stoletji so si za viteštvo sv. križa slavno prizadevali sv. Anžar nadškof hamburški, apost. severnih dežel; Friderik škof utreški; Edmund pa Alfred kralja angleška; Ignacij patriarh carigradski; ssv. Ciril in Metod verovestnika narodov slovanskih in drugi.

V tem stoletji je Ramir kralj španjolski zmago obhajal nad Mavri, ki so z mečem in ognjem pustošili dežele kerščanske, in sicer poleg neke pobožne povesti ali legende s čudovito pomočjo sv. Jakoba aposteljna, kateri se je ob času bitve v zraku prikazal na belem konju z belo zastavo, na kateri se je lesketal rudeč križ, ter je tako kerščanski vojni pripomogel k zmagi.

Znamenito pa je to stoletje vzlasti za nas Slovence in Slovane sploh, ker v tem stoletji je nebeško učenje svetega križa vzmagalo si nad temo in praznoverjem poganskim pri naših prednikih, pri Slovanih bulgarskih, panonskih, moravskih, čeških itd., in z naukom svetega križa so prišle k nam tudi slovstvene umetnosti in vterjena je bila olika kerščanska. Dobrotnika, ki sta nam z jutrovega prinesla le-ta nebeški dar književnih umetnij in kerščanske olike, bila sta sveta Ciril in Metod, verovestnika slovanska, dva v razširjevanji kraljestva Božjega neutrudna brata, ktera sta prišla — eden z viteškim znamenjem svetega križa v roki, eden pa z abecedo slovansko in z bukvami poslovenjenega svetega pisma — l. 863 skozi Bulgarijo v Moravijo, Panonijo, celo v Rim.

Znano je življenje teh solunskih bratov, slovanskih blagovestnikov. Bere se, da je Ciril spreobrnil najprej narod kozarski ob Črnem morji, Metod pa je deloval pri Bulgarjih, katerim je vladal tedaj kralj Bogoris, tudi Boris imenovan, kateri je pa bil velik protivnik učenju svetega križa. Zgodi se pa, da si je ta poganstvu vdani kralj dal postaviti novo kraljevsko poslopje in je k njega zlepašanju potreboval slikarja. Ker je pa sv. Metod bil tudi izversten slikar, ga reče kralj Bogoris poklicati, in mu naroči, da mu naslika v poslopji kake take podobe, ktere bi občudovali še zelo divji Bulgari. Sveti Metod sklene ta ukaz porabiti njim k zveličanju. Naslika jim namreč poslednjo sodbo v tako živih in strahovitih podobah, da so slednjega napolnovati mogle s sveto grozo.

Jezus Kristus v sredi brezštevilnih nebeških duhov prihaja s svetlim znamenjem svetega križa sodit žive in mrtve. Iz grobov vstali narodi pričakujejo strahoma njegove božje sodbe. Eni so mu stali na desnici z veselimi in svetlimi obrazi, drugi pa na levisi v strahu in obupanji, in krog njih hudobni duhovi s peklensko radostjo čakajoči hudobnih svojih peklenskih prebivavcev. Posamesni oddelki so bili tako živi in strašni, da je vsa slikarija, grozna sama na sebi, s tim večim strahom napolniti mogla vsacega gledalca. Poganski kralj, ves prestrašen, popraša sv. Metoda, kaj neki pomeni ta grozni

obraz? Prestrašenje kraljevo je tim bolj rastlo, ko je spretni slikar, začeni od znamenja svetega križa, razlagoval sleherno podobo te malarije. Pogled poslednje sodbe in goreče besede svetega Metoda so ga popolnoma prevzele. Ginjen milosti Božje želi bolj na tanko poznati skrivnosti svete vere in svetega križa, se da podučiti in prejame iz rok Metodovih sveti kerst, in po zgledu svojega kralja stori tudi narod bulgarski ter stopi v pravo cerkev Jezusa Kristusa.

To spreobrnjenje bulgarskih Slovanov je zaslovelo tako, da je knez moravski Rastislav ali sam ali s Svatoplukom slovanskim knezom v Nitri in Koceljnom slovanskim knezom v Salavaru ob Blatenskem jezeru vred poslal v Carigrad po učenikov, kateri bi podložne po slovanski učili svete Kristusove vere. Sicer se je le-ta razširjevala že med zapadnimi Slovani od talijanske in nemške strani, vzlasti iz Ogleja in Solnograda, in zasvetila je bila prva zora Kristusove vere Slovanom ob Donavi, kadar sta vladala na Moravi Mojmir in v Nitri Privina, kadar je zlasti Mojmir l. 822 v Frankobrodu prijateljstvo sklenil z nemškim cesarjem Ludvikom. Ta je nad vse Mojmiru priporočal kerščanstvo. Prihajati so jeli na to z nemške strani med Slovane misijonarji kerščanski ter oznanovati sveto vero. Kmali pa vidi Mojmir, da tako le v večji podložnost pod nemško cesarstvo prihaja njegovo ljudstvo, se znejeveri Ludviku, ki ga pa v naslednji vojski premaga ter na njegovo mesto postavi za vladarja vnuka njegovega Rastislava l. 846.

Toda Rastislav kmali sprevidi, da nemški učitelji pri slovanskem ljudstvu ne morejo delovati vspešno, in ker je hotel imeti svobodno svojo državo, se po dobljeni zmagi nad Ludvikom oberne, kakor je bilo že omenjeno, v Carigrad, in od onod prideta l. 863 Ciril (Konstantin) in Metod na moravski Velehrad, učita sv. vero Kristusovo po slovanski, ustanovita slovansko slovstvo, in delata tako slovesno, da staroslovanski kronikar ali letopisec Nestor (živel l. 1056—1116) pravi o njuni delavnosti: In radostni so bili Slovani, kadar so slišali veličija (ali velike dela) božje v svojem jeziku.“ Polpeto leto sta spridoma delala na Moravskem, stavila hrame božje, slovenila sv. pismo, ter vterjevala kerščanstvo med moravskimi, pa tudi bližnjimi panonskimi Slovani.

S svetinjami sv. Klemenca papeža sta šla skozi naše kraje v Rim, kjer sta spričala svojo pravovernost ter skazala svojo pokornost vidnemu poglavarju sv. cerkve Kristusove. Posvečena sta bila za škofa. Ko pa sv. Ciril v Rimu umre, obudi papež staro panonsko škofijo, in vlada jo sv. Metod nadškof, da si mnogotero preganjan, slavno do svoje smrti. Razne preganjanja so bile sicer krive, da so Slovani po večini potegnjeni bili poznej v razkolnijo Focijevo, in da se jih je doslej le manjšina zedinila zopet s cerkvijo katoliško; vendar slovi v zgodovini slovanski deveto stoletje, in pri vseh Slovanih ostaneta v slavnem spominu njihova blaga verovestnika ss. Ciril in Metod.

Marsikaj o cerkveni umetnosti.

Odperta pisma.

VI.

Dragi prijatelj!

Ti mi pišeš: „Čudim se, da ko si že večkrat govoril o zlatenji cerkvenih posod, vendar tega nisi povedal, da je silen razloček med pozlačenjem in pozlačenjem; in da nisi opomnil, za kakošno pozlačenje svetih posod naj bi skerbili.“ Dobro! Hočem koj poravnati zamudo.

Mi razločujemo pozlačenje v ognji in pa v novejših časih iznajdeno merzlo zlatenje ali galvaniško. — Precej po pozlačenji je merzlo ali galvaniško pozlačenje

za oko lepši in svitlejši, ali veliko manj vredno je to merzlo pozlačenje in kmalo mine. Kdor se ne zmeni pri zlatarju, da mu v ognji mora pozlatiti kelih, ciborij ali kaj takega, in le samo prav po kramarsko barantá, da bi delo le prav v ceno dobil, on naj si bo svest, da dobi galvanisko pozlačenje, ki je pa veliko slabši od unega v ognji. Mlajši delavci veliko raje galvanisko zlaté; nekaj ker pri tem zlatenji ni nevarnosti za zdravje, kakor pri zlatenji v ognji; potem ker je od začetka očesu prijetnejši, ličnejši (če tudi veliko manj časa terpi), je tudi hitrejši storjeno, in poslednjič je tudi galvanisko zlatenje veliko cenejše. Nekteri pa gledajo le na najnižji ceno, naj si je že delo, kakoršno koli. Tak razloček je v ceni med enim in drugim zlatenjem, če Ti kelih dobro pozlati v ognji, tega ne zamore storiti kaj spod 20 goldinarjev, galvanisko Ti ga pozlati lahko za 5 gl. in bo še več imel dobička, kot pri prvem delu. Zato, dragi moj! ako kupuješ nov kelih, ciborij itd., poišči si možaka, na kterege se zanesesh, da Ti dá pošteno robo; ravno tako poišči zanesljivega delavca, ko kaj enacega daješ zlatiti, in pri teh narčastljivših rečéh ne glej na par soldov, ker smé se reči, kdor le silo cenó kupi, on drago plača.

Ali pa je kaj stanovitno v ognji pozlačeno, ali pa samo galvanisko, spoznaš na tem, če kaneš kapljico vitrijola (hudičevega olja) na pozlačenje v ognji, — Ti ostane zlatenje stanovitno, če pa omenjene oistre tekočine kaneš na galvanisko pozlačenje, — Ti pa koj zgine, ne obstane.

Toliko zastran pozlačenja; zdaj pa se verniva do zadnje in narnoveje sv. posode, ki se rabi pri Božji službi, do monštranic in kazálnic.

Monštranica (monstrantia, ostensorium, custodia, arca Sanctissimi Sacramenti) je sv. posoda, da se v nji presv. Rešnje Telo vernim vidno izpostavi v česčenje — je takorekoč močna palača, sveti stolp mogočnega Kralja med nami. V prvih stoletjih je presv. R. T. vedno le skrito bilo; očitno izpostavljati presv. R. T., ali v slovesnih sprevodih ga okrog nositi, prišlo je sploh v navado šele potlej, ko se je l. 1264 postavil praznik presv. R. T. Je tedaj jasno, da so tudi monštranice še le ob tistem času (v dobi gotičnega zloga) prišle v navado.

Mislili so si umetniki monštranico kot dom Narsvetejšega, kot sveti stolp mogočnega Kralja; tedaj so tudi monštranici dali podobo dotičnega stolpa ali gotične cerkve, v sredi odperte, kamor je za čisti kristal prišla presv. Hostija. Ko tedaj pogledaš monštranico 14. ali 15. stoletja (iz tistih časov namreč imamo narlepši gotiške monštranice), meniš pred seboj imeti lepo gotiško cerkveno poslopje, večí del s 3 zvoniki, katerih srednji, narviši nosi na verhu sv. križ. Vse je v malem umetno razpeljano, kakor pri cerkvi: gotični stisnjeni oboki, čedne linice s podobnicami svetnikov in baldahini na verhu, s šibkimi stebriči, podporniki, oknji, izrastki — celó zvončike časih zapaziš; v sredi pa za kristalom ali šipo presv. Hostijo — in vse to nosi terden deržaj z lepo razraseno gumbó in stoji na širokem stajalu, kakor pri gotiških kelihih in ciborijih. Posebno lepe monštranice iz 15. stol. imajo: v Kolinu v škof. cerkvi, blizu 3 čevlje visoko; v Tegernsee-u, 4 čevlje visoko; v Hallu na Tirolskem kaj dragoceno, celó 4 čevlje in pol visoko itd. Kar tiče tvarine, bile so večidel sreberne in pozlačene, pa tudi mesingaste, iz pozlačenega kupra, sem ter tje, celó lesene, kakoršno kaj umetno izrezljano in nad 4 čevlje visoko hranijo v Brizingu.

Kmalo v 16. stoletji je nastopil čas nove stavbe, ki jo imenujejo renaissance (prerobjstvo), in takrat so se umetniki zastran monštranic poprijeli druge misli, ki so jo znabiti našli v 18. ps. „In sole posuit tabernaculum suum“ (v solnce je postavil svoj sedež) in začeli so

si misliti monštranco kot podobo tistega božjega veličanstva, tiste nebeške svitlobe, iz ktere se Kralj nebeški našim očem pokaže, tako rekoč na dan stopi v presv. R. T. Tako je bil začetek storjen sedaj skoraj sploh razširjenim monštranicam v podobi solnca, z eno ali dvema verstama žarkov. Najdejo se tudi monštranice, pri katerih ste obe obliki združeni: gotiško izpeljana je priterjena zadej na navadno okroglo z žarki — ali (meni vsaj) mešanje zlogov ne dopade nikjer.

Zdaj pa še nekaj zastran cerkvenih določil o tej sv. posodi:

a) Monštranica naj je zlata ali sreberna; kjer pa revščina ne dopušča tega, pa iz mesinga lično izdelana in dobro pozlačena. Lunula pa mora biti ali čisto zlata, ali vsaj sreberna in pozlačena.

b) Kar velikost tiče, mora biti vsaj dve pedi visoka ($1\frac{1}{2}$) in na verhu imeti sv. križ ali podobo Izveščarjevo.

c) Stajalo mora toliko široko in težko imeti, da dobro in varno stoji; gumba naj bo čedno izdelana in brez preojstrij izrastkov, da roke ne bôde in ne teži. Prostor za presv. Hostijo naj je okrog in okrog zapert in toliko velik, da se presv. Hostija nikjer stene ne dotikuje; spredaj čist kristal ali lepa šipa. Zlasti ali vsaj sreberni polomesček (luna) spodaj, naj se lahko jemlje iz monštranice.

Tu Te opomnim neke pomanjkljivosti, ki jo večí del najdeš pri lunulah. Navadno sta polomesčka tako eden k drugemu priterjena, da se eden od drugega vzeti ne dasta. To je velika napaka. Kedar se pri sv. maši povžije prejšnja presv. Hostija iz monštranice in se posveti nova (kar se ima zgoditi vsaki teden. S. R. C. 10. febr. 1753), treba je gledati, ali se ni znabiti znotraj lunule prijel kaj majhen drobec presv. Hostije in ga je treba odpraviti s perstom; tega pa ni moč storiti, če sta pri lunuli polomesčka terdno vdelana in se eden od drugega odviti ne dá. Zlatarji na to ne mislijo; — treba je, da ga opomniš, ko kaj takega naročuješ.

Tudi lunulo s monštranico vred je treba le blagosloviti, kakor je v ljubljanskem obredniku str. 231 povedano: „benedictio vasculi pro Sacrosancta Eucharistia conservanda.“

Za sklep naj še nekaj opomnim. Vse na goljufijo narejeno, le videzno je nevredno hiše božje, toliko bolj ni na svojem mestu pri svetih posodah. Zapaziš pa na monštranicah, kako so časih čez in čez prevlečene z različno barvanimi šipicami, ki imajo nadomestovati zlahtne kamne. Nevredno se mi to zdí za pri presv. R. T. Če soseska zmore, naj prinese Narsvetejšemu v dar res dragih kamencev; če ne more tega, bolje nič, kakor to igračo!

Srečno novo leto ti vošči Tvoj Z.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Ljubljanska škofija je zopet zgubila vnetega duhovna. V Čateži na Dolenskem v kerški dekaniji je 17. dec. ob pol dveh zjutraj umerl gosp. fajm, Ferd. Rebič po 12letnem marljivem pastirovanji v 54. letu svoje starosti. Ranjki Ferdinand je sin dobro znanega prefekta ljublj. gimnazije, ranjcega gosp. El. Rebiča; delal je na duhovskem polji v Vipavi, Idrii, pri sv. Jakopu v Ljubljani, nekaj časa pri usmiljenih sestrah na Hervaškem in v jetnišnici v Lankovicu, in potem v Čateži; povsod se je skazoval marljivega delavca v Gospodovem vinogradu, povsod si je s poštenostjo in prijaznostjo pridobival spoštovanje in ljubezen; gorel je za čast Božjo in zveličanje duš. Da bi bil Zveščarju čistih src ohranil, je pridobil v Zagrebu vstanovaljenim usmiljenim sestram veliko tovaršic, otevši jih iz svetnega šuma in nevarnosti pogube, in mnogo njih

mu je skazovalo svojo hvaležnost z lepim obnašanjem; zatoraj so ga pri usmiljenih sestrah v Zagrebu kot velikega dobrotnika in pospeševalca spoznavali in vselej z veseljem sprejeli, kadar jih je obiskal. — Kot fajmošter je skrbel za red in нравno življenje v svoji čedi; lepota hiše Božje mu je bila kaj pri sercu, pa še bolj lepota v srcih vernih ovčic. Farno cerkev in podružnice je vse kaj lepo popravil, da je veselje jih pogledati. Ker je pa Čateška fara gorata, si je želel drugo, v kateri bi bil rad delal, kolikor mogoče, ko bi le ne bilo treba predaleč hoditi. Posebno si je to želel od tistihmal, kar je bila pred dvema letoma in pol farna cerkev oropana in še celo Najsvetejše odneseno; ta žalost ga je terla in mnogokrat je zdihoval: Ko bi le presveto Rešnje telo najdl! Mesca oktobra preteklega leta je prišel v Ljubljano, da bi se malo spočil in z zdravniki posvetoval; tožil je, da mu sapo zapira in hoditi brani. Domú vernivši se je večkrat do prijateljev pisal in potožil, da je njegovo življenje pri koncu. V zadnjem pismu piše: „Storil sem, kar sem mogel; ... zdaj še celo pridigovati in spovedovati več ne morem; na pokopališče se oziram, ktero me vabi; naročite nam nov križ zanje, pod njim bom počival, to je moje zadnje delo. Kakor je Bogu všeč, tako se naj zgodi.“ In res je to njegovo zadnje delo, naročeno 14. dec., in čez 3 dni je umrl. 19. decembra je bil slovesen pogreb; duhovnov — dva iz Ljubljane, iz okolice na Kranjskem, Štajarskem in Hrovaškem — nas je bilo 23; ljudstva veliko. Joka in stoka ni bilo konca, in posebno, ko so vis. č. gosp. leskovski dekan in častni korar v jedernatem govoru omenili zaslug ranjcega fajmoštra, ni ostalo nobeno oko suho; smem reči: Vsa fara je jokala in zdihovala po svojem ljubljennem pastirju; vsaki nazoči, tudi nasprotnik duhovstva, se je tega prepričati moral. To prepričanje ljubezni in spoštovanja do ranjcega Ferdinanda naj bo žalujočim gosp. bratu in sestrama v tolažbo, ker premeženja ni imel in ni ga nič zapustil. Tako smo izročili truplo hladni zemlji, kjer bode v sredi med ovčicami čakalo vstajenja, počivalo bode pod križem, ki si ga je gospod še sam naročil, in dan osmine njegove bode novi križ že oznanoval, da v križih in težavah je delal in s križem končal. Nepozabljivi prijatelj! Bog ti daj večni mir in pokoj, in prosi Boga, da naj dá zapuščeni čedi dobrega pastirja. Prijateljom in znancem naj bode priporočan v pobožno molitev. S.

Veseliča rokodelskih družnikov. Novega leta večer so bili napravili rokodelski družniki gosp. dr. Vončina-ta kaj prijetno veselico s petjem, deklamacijami in govori. Družba sicer to dobo ni obilna, zato so pa ti, kar jih je, toliko bolj zanesljivi in taki značaji, da jih g. predsednik v svojem govoru ni mogel prehvaliti. Zares, kar je v teh zanikarnih časih še katoliškega, to je katoliško v resnici. Dandanašnji se namen marsikterih družb le prerad postavi na neko laži-liberalno podlago in ne na katoliško; vedó pa naj tudi taki, kar je Žveličar rekel: da vsako sadico, ki je ni zasadil njegov Oče, bode iztrebil in se bo posušila. — Če kdo na svetu, so posebno rokodelci Božje pomoči potrebni, in skerbno in vestno naj se varujejo združevanj z njih temnimi udi in temnimi nameni, ktere kljubujejo Bogu in njegovi sv. Cerkvi. Iz njih sadú jih prvi trenutek lahko spoznate, kam da merijo.

Vončinatova rokodelska družba šteje že 16 lét in ima zdaj tako zdravo, tako čvrsto jedro, da je od nje veliko dobrega pričakovati in ni dvoma, da se bo tudi v novo razširjala, ko je hud vihar srečno prestala.

Veseliča je bila pričo njih prelepe zastave, jaslic, prezalega božičnega drevesa in pričo lepe družbe častitih meščanov in družin. Božično drevo so gg. družniki pustili še svojemu mlajšemu naraščaju, čvrstim roko-

delskim dečakom, fantom, katerih lepo množico je gospod predsednik zbral, ter jih že v mladosti s pomočjo nekterih družih gospodov podučuje v raznih rokodelcem potrebnih znanstvih, da se izolikajo v dandanašnjih potrebah in si kaj ložej kruha služijo, zlasti pa tudi se staršem ohranijo neokuženi in pošteni kristjanje.

Ss. treh Kraljev dan popoldne ob 5 bode imel ta mladi cvét svoje veselje z božičnico.

Bog daj dve-stablastemu društvu zmiraj več sadú v korist človeštva in ljubljanskega mesta, v veselje gospodom, ki se v tako blag in človeko-ljuben namen darujejo, naj bolj pa mladini sami, ktera se vdeležuje.

Serčna hvala poslednjič v imenu pričujočih prečast. g. vodju, pridnim pevcem in deklamavalcem pa začetnikom veselice, s ktero so množico razveselili.

Divjanje zoper katoliško Cerkev. Ker se od nobene strani nihče ne gane zoper divjaško hujskanje, s katerim zagrizeno-sovražni Tagblatt dan na dan nesramniše napada katoliško Cerkev in njeno hierarhijo, so te dni duhovni v Ljubljani — res primorani — začeli očitno svariti katoliški narod, da naj ne bere tega lista, ki tolike laži in pošastnosti med dobro in verno ljudstvo trosi. Odkar je pri poslednjih volitvah slovenski narod, na čigar strani so tndi duhovni, pri vsem pritiskanju od nasprotne, verskim in narodnim pravicam protivne stranke, častitljivo premagal, — od tistega časa neka sovražna svojbina ne vé nobene mere več v svojem napadanju na rodoljubno stran in zlasti na katoliško in Cerkvi svesto duhovstvo, dasiravno je bil T. tudi poprej zmiraj Cerkvi nasproten in sovražljiv. Pad ministerstva Hohenwartovega in pa stiskanje katoliškega duhovstva z „Lutzovo“ glasovito kazensko „novello“ po Nemškem jih pri tem napadanju še bolj podžiga. Pri tem je naj gerši njih hinvšina, da se pri večnem draženju, hujskanju in napadanju za jagnje delajo, kteremu, češ da, katoliška in narodna stran vodo kalí!

Ljudje, ki nobene pridige ne slišijo, velik del še našega jezika ne umevajo, in ki nikoli k spovedi ne grejo, — taki ljudje strahovite reči pišejo o pridigah in o spovedi, kakor da bi bile le-té samo politiške hujskarije! V listu 19. grud. n. pr. pravi Tagblatt: „Dan na dan vidimo (?!?!), da se naše cerkve skrunijo (geschändet werden), da one so dranje divjih strast, da se prižnica in spovednica s politiškim hujskanjem profanira.“

Tacih velikanskih krivičenj pa lažnik ne z besedico ni dokazal, in ko bi bilo kaj resnice, so vradnije dosti pridne v zasledovanju, ter bi krivi duhovni že davno imeli pravdo na glavi. Ravno tako brezglavno kakor nesramno je, da ti ljudje tako radi spovednice mešajo v svoje ostudno hujskanje, češ, da spovedniki tam agitirajo, politizirajo in kdo si vé, kaj vse? Ako možak enkrat ali dvakrat na leto pride na kacih 10—15 minut k spovedniku svojo vest očistit, je pač čas in kraj za to, kaj ne?! Take natolcevanja trosijo le judje in tisti katoliški odpadniki, ki k spovedi ne hodijo in ne vedó, kaj je spoved.

In tako se snujejo laži na laži, natolcevanja na natolcevanja v eno mēr. „Duhovni bodo ljubezen do ljudi in do Boga čisto izkoreninili in ljudstvo bo v divjaštvo zašlo, ako ne bo kmali pomoči,“ — je rečeno precej dalje. In dobro pazite, da hudovoljni list pravi „njegovi duhovni“ in ne le kak posamezen duhoven, on piše „von der religiösen Verwilderung der Massen“ po duhovnih! Mi pa brez strahú celo deželo pokličemo, kjer koli je tak duhoven, naj ga višjim naznanijo, ker bi gotovo tudi duhovski višji kazni ne odšel, — dasiravno noben človek nima oblasti celega stanú černiti in objedati, ako tudi bi se res pri posameznem kake napake našle. In kakoršne „pomoči“ neki hočejo ti kramarji „svobode“ zoper duhovstvo? Podobne, kakoršne so imeli za kristjane

Neron, Dioklecijan, Julijan, parski Lutz, pa luteranski Bizmark, to je, ječa, temnice, hlapčevstvo kat. Cerkve, kakor se je kvaterno sredo tudi v steklenjači slišalo. Obširno je tam eden ljubivcev hlapčevstva dokazoval, da ni za nič več pravilo „svobodna Cerkev v svobodni državi.“ Kavur je bil temu liberaluhu predober.

Vse omenjeno, kakor brezbožno in hudovoljno je, pa se skoraj zgubi v primeri z naslednjim, kar jasno razodeva, da je Tagblatt Lutrov petolizec in bi se mu poljubilo Slovence v protestanško krivoverstvo zapeljati. Pravi namreč: „Man kann dem gemeinen Manne hundertmal erweisen, die ganze Klerisei, der päpstliche Schwindel mit der Unfehlbarkeit und was daran hängt, sei durch Fälschung, durch Betrug, durch Zwangsmassregeln nach und nach in die christliche Kirche eingeführt worden.“*) Es wird Alles nich verfangen“ itd. V nadaljevanji št. 291 imenuje duhovstvo „Afterpriester“ in oblast papeževo „die erlogene Autorität des Papstthums und der Hierarchie“; — po nekem citatu iz „A. A. Z.“ (ki, se vé, mu je vse večji veljava kakor kat. Cerkve) hujska zoper razlago Kristusovega nauka po papežu, škofih itd.

Tako se moti, tako se draži, tako se hujska narod v glavnem mestu, v sredini čisto katoliške dežele in po deželi! Ako g. c. kr. vladni namestnik ne vé sam razločiti, pokliče naj vse učenike prava na pričo, če je tako počenje napad na jedro in bistvo sv. Cerkve, pa zaničevanje katoliške vere, ali ne; — in potem naj naznani: kdo moti in kali mir v naši deželi: če katoliško duhovstvo, in ne veliko več sovražljiva svojat, ktera v Tagblattu neprenehoma zoper Cerkev in duhovstvo našega katoliškega naroda rogovili; in ako vlada, ki davke pobira od podložnikov, da bi jih varovala, k temu molči, ali smejo molčati tudi katoliški duhovni kakor stražniki sv. vere?

S tem pa smo omenili le en sam članek v Tagblattu, iz česar lahko vsak sprevidi, koliko bi bilo opraviti, ako bi kdo hotel zavračati vse ostudnosti, laži, pretrave in sovražljivosti tega lista, kateri si je ravno s svojimi nečednostimi nakopal ime „obritega in pomalanega prešiča.“

Iz Idrije. (Nekoliko o cerkveni godbi in petju.) — Znano je vsacemu, da lepo cerkveno petje, spremljano z godbo, ktera pa mora biti cerkvena, ne pa taka, kakoršna se sliši v glediščih, povzdiguje človeškega duha, ter ga spodbuja k goreči molitvi. — Toda žali Bog, poznamo pri nas le še malo tacih krajev, kjer je pravo cerkveno petje doma. Tudi naša Idrija je v tej zadevi še silno zadej; imamo pač vsako nedeljo instrumentalno mašo, kar se, kakor je meni znano, nikjer na Kranjskem ne nahaja; toda skrbeti bi bilo treba, da bi bila godba tudi cerkvena; tako bi se na primer vse maše od „Schiedermayer-ja popolnoma mogle odstraniti, ker nobena ni za cerkev. Sicer je še več tacih maš, ki niso sposobne za cerkev, katerih pa nočem pretresovati; sej mora gosp. organist vediti, kaj je, in kaj ni za cerkev. Cerkev postava dopuša godbo le iz tega namena, da petje podpira, tedaj mora biti petje glavna reč

v cerkvi, ne pa godba. Toda pri nas je ravno narobe. Bilo je včasih cerkveno petje v Idriji na boljši stopnji, g. organist bi se mogel za učenje goreče pečati, da bi petje napredovalo.“*)

Nekdo, kteremu je veliko ležeče na cerkvenem petju in godbi.

Rimsko. (Slovo od večnega mesta.) — Naglo je pretekla čas štirinajstdnevnega bivanja v Rimu. Obiskal sem večji del vse svete kraje, kjer počivajo svete telesa naših zveličanih bratov in sester, in kraje porošene z njihovo kervjo. Tukaj človeku stopijo prvi časi pred duha, in je kakor bi ga obdajale nebeške bitja, ljudje, ki so tukaj v svetosti živeli in umerli, ali pa kri in življenje dali za Kristusa v mestu ali zunaj mesta. Res je, kakor bi milo šeptali na dušno uho: bratje, sestre, le terdno se v sedanjih nevarnih časih oklenite le-tega sv. rimskega apostolskega sedeža in zvesto poslušajte glas sv. starčeka Pija IX, papeža Marijnega; vojskujte se serčno zoper sovražnike vere in resnice, da duše in serca čiste v veri in pravici ohranite! Glejte, po kratkem časnem boju pridemo po vas, in bomo vas in vašega preljubljenega pastirja Pija spremljevali pred večnega pastirja Jezusa, in potem bodete šele spoznali, kolika sreča je biti zvesta ovčica v ovčnjaku prave rimske Cerkve, in kaj se pravi ljubiti, spoštovati vidnega namestnika Kristusovega, papeža rimskega.

5. grudna je bil dan odhoda iz Rima. Oh, kako težko je pri sercu ločiti se od ss. krajev in preljubega sv. Očeta! Pa upanje poživlja, da s pomočjo božjo pridemo še v lepši kraje, kjer niso samo mertvi ss. ostanki, ampak živé in kraljujejo s Kristusom živi naši zveličani bratje, in da tamkaj bomo s sv. Očetom na večno pri Bogu, pri Mariji, pri Svetnikih. Še enkrat se prav milo ozrem proti Vatikanu, kjer prebiva „Križ od križa,“ in zdihnem: Z Bogom, preljubi sv. Oče! in razsipljejo se mi iz serca gorke vošila: Sv. Očetu daj, dobrotni Jezus in Devica Marija, moč, zdravje, daj jim viditi zmago čez sovražnike Rima, Cerkve in Papeža! Jezus, Marija in vsa nebeška vojska, posebno svetniki in svetnice rimskega mesta, preženite krivičnike iz deleža sv. Petra in veselje sv. Cerkve, da kateri bodo iz moje domovine prvi za menoj obiskali to večno mesto, bi več ne vidili teh gnjusob na svetem kraju. Vošil sem, da bi se vse vnelo v gorečo, stanovitno molitev za stiskano Cerkev in za Pija IX, naj viksega poglavarja sv. Cerkve v ječi! Kaj pa se pravi, kakor v ječi biti, ker sv. Oče so že čez leto vedno v Vatikanu, in več brez smertne nevarnosti ne morejo tolikanj si prijubljenih cerkvá po Rimu obiskovati, ker sovražniki bi jih raji vidili na mertvaškem odru, kakor pa na apostoljem sedežu! Moliti je treba, ker res veliko se je molilo, pa zdaj je že nekoliko bolj pojenjalo, zakaj človek je taki, če se berž ne zgodi, kar prosi, vedno bolj in bolj peša, nazadnje pa opusti. Pa kakor so Izraelci zmagovali sovažnika, dokler je Mozes s povzdignjenimi rokami goreče molil, tako so nasproti sovražniki Izraelce zmagovali, ko je Mozes začel omagovati v goreči molitvi. Zatoraj sta mu služabnika roke kviško držala. Tudi zdaj na videz sovražniki zmagujejo, zato je treba roke kviško povzdigniti in spet goreče moliti. Za pomoč, da ne omagamo, si pa vzemimo prevzvišeno Kraljico nebeško D. Marijo in mogočnega pomočnika sv. Jozefa, in zmagan bo sovražnik rimskega sedeža, pa tudi veri sovražljivo liberalstvo. To sem vošil pred cerkvijo Marije Angelske v Dioklecijanovih toplicah, ko sem pričakoval vozovlaka na kolodvoru. Ti pa, draga Kranjska dežela, pred nekoliko leti v Rimu malo ali skoraj nič ne znana, zdaj

*) Naj povém o tej priliki, da pred nekaj leti mi je protestanška prav olikana, pa tudi močno zgovorna gospá o neki priliki rekla blizo to-le: Vaša in naša vera je v bistvu ena; samo da katoliški veri se je veliko reči pritaknilo, kar so pa le stranske in nebstvene reči. Prašam jo, kaj bi bile n. pr. take pritikline? Pravi: maša, vice itd. Jaz jo zavračam in jo nasprotnega prepričujem, pa imela je tako nabrušen jeziček, da je vedila zmiraj kaj odverniti. Rečem ji poslednjič: Jaz pa sem vidil v Rimu v lateranskem muzeju iz kamna izrezane pokrove od mertvaških trug iz katokomb, ki so bile iz prvih stoletij kersanstva, in lejte: na njih je bila vpodobljena sv. maša, so bile vice in marsikaj, kar Vi imenujete pritiklino; od kod je pa to? Zdaj še le je žena zamišljena obmolknila. — Umerla je v Ljubljani pred malo leti kakor katoličanka.

*) Nadaljne v posameznosti segajoče izpeljave segajo manj v bistvo, toraj brez zamere, da smo spis okrajšali. Vr.

lepo celo v Rimu sloviš; vikši gospodje te hvalijo, sv. Oče za-te vedó in te ljubijo, te blagoslovlujejo. Z vsimi prebivavci bodi zvesta veri in sedežu apostoljskemu, le ljubi sv. Očeta! Vem, da tudi v naši deželi so nekteri sovražniki sv. Očeta; pa tudi oni bodo z laškimi vred osramoteni in premagani. Reveži so, ker eni iz slepote, eni zavoljo dobička, eni pa vedoma zoper svoje prepričanje zavoljo spidenega življenja nasprotujejo Bogu in Cerkvi, teptajo resnico in pravico, hujskajo zoper sv. Očeta in duhovščino, in celo nevošljivi, kakor kača v raju, bi radi Slovence ob njih pravice pripravili. Če nam je Bog dal um, pamet, pridne roke, lepo slovenščino, dal dar sv. vere, ljubezen do sv. Očeta: zakaj ste nevošljivi in nam te dobre spodbujate, pa gerdo lažete, da smo neumni in nezavedni! Nespametni ste le vi, ker ste nejeverni in tudi nam vrvate svojo nejevero, sovraštvo do papeža, Cerkve in njenih duhovnov, in sami sebi nesrečo nakopujete. — Še nekoliko postojim ter zdihnem: O svetniki in svetnice, ki vaši ss. ostanki v tem mestu počivajo, pridite na pomoč sv. Očetu, vsi sv. Cerkvi in vsim, ktere sem sam tu priporočal, kakor tudi vsi Kranjski deželi, pa celi Avstriji! Zdaj se odpeljam; nekoliko časa me spremlja še bazilika Snežnice Marije in pa sv. Janeza v Lateranu, potem pa se vse skriva za gričkom; še se čez nekaj časa prikaže kupla sv. Petra, čez pol ure pa tudi zgine. Moj duh pa vedno ostane v Rimu in pri sv. Očetu, ker kdor jih je vidil in pri Njih bil, mu ta prečastitljivi in tako ljubeznjivi poglavar sv. Cerkve vedno v srcu ostanejo. Zdaj grem v Asisi k sv. serafinskemu Očetu Frančišku; potem pa v Loreto.

A. Petavar.

Iz Amerike. (*Pisma naših mladih rojakov.*) — V St. Ludoviku pri jezeru, 31. okt. 1871. Vidite koj v začetku, da to pismence Vas obišče iz drugega kraja kot poprešnje. V zadnjem sem Vam naznanil, da imamo iti v Minesoto in zdaj smo že čez 3 tedne tukaj. Zdaj o vseh Svetih imamo nekoliko počitnic, ker so naši profesorji vsi odšli na misijone, toraj hočem porabiti kratki čas in Vam nekoliko naznaniti o naših zadevah, prepričan, da Vas bom s tem razveselil.

Na sv. Mihela dan je bil naš novicijat pri kraju in imeli bi narediti obljubo. Pa g. opat, povabljen v Rim k cerkvenemu zboru (kjer je predsednik ameriške kongregacije), pripravljaj se je ravno v Rim in je toraj imel toliko opraviti, da ni utegnil čakati naših obljub doma, temuč šel je še po nekterih samostanih ogledovat, da bo mogel v Rimu natanko vse poročiti, nas pa je poslal gori (v Minesoto), češ, da lahko pri našem opatu naredimo obljube. In res, 29. sept. koj smo odšli iz št. Vincenca proti Pittsburg-u. Jest sem šel v resnici rad, ne zato, da bi mi v št. Vincencu ne dopadlo (sej sem toliko sreče tukaj dosegel), ampak ker mi je bilo iti domú. Imel sem tam verle prijatelje, ki jih je vezala z menoj zraven še tudi vez redovniškega pobratimstva, in nekterih nisem lahko zapustil in tudi uni bi bili rajši hotli, če bi bilo mogoče, da bi bili še doli — a kaj — redovnik je doma in pri bratih, kamor koli ga pripelje višjih povelje. Zraven so mi pa tudi nekteri še vošili srečo, da grem v zdrav kraj, kajti v št. Vincencu je nekakošno nezdrav kraj. Jest sicer nisem čutil posebne bolezní, pa tako truden sem bil časi, posebno zjutraj, da skoraj statí nisem mogel, in kakor so mi pravili večkrat, zginilo mi je tudi rudeče lice. Tako so nekteri mislili, da počasi boleham in so se toraj res tudi veselili z menoj, da imam iti v kraj, čigar zrak je meni bolj pripraven in sploh bolj zdrav. Fr. Bartolomej, se vé, bil bi tudi rajši videl, da bi bila midva doli ostala, pa zdaj se je že toliko vdomačil, da bo tudi sam lahko obstal za pol leta; spomladi bo pa prišel za nama. Kapelico, ktero sem jest opravljal, kakor sem Vam pisal v zadnjem pismu, je zdaj Bartolomej prevzel. Zadnji

večer sva tu govorila sama. Pravil sem mu, kako naj opravlja vse vestno, natanko, snažno, in da naj v britkosti pri Bogu, in sicer v kapelici iše mirú in tolažbe, ker je „žalostna Mati Božja“ v nji, potlej mu bo že vse lahko. Prav vesel je in zadovoljen, in hvaležen in počasi se uči duhovnega življenja.

Tako tedaj smo se spravili na voz in počasi derdrali proti kovačnici, kjer se pot spusti navzdol, okna pa so bile, kot po navadi, kadar kdo gre preč, vse polne glav, ki so nam mahali k slovesu. Jest pa sem drugo mislil. Mislil na vedno rodovitnost naše cerkve, ki zmiraj rodi novih otrok za Božje kraljestvo ter jih k temu napeljuje v svojih napravah, ki so vstanovljene res po navdihu sv. Duha. Mislil sem še, koliko je že mlada opatija št. Vincenc odredila služabnikov sv. cerkvi in jih tako potlej spet razposlala križem svet, kakor zdaj pošilja nas. — Draga mati, ne bo mi prišla iz spomina nikoli. Precej dolgo časa sem jo še videl, ko smo se peljali proti Latrobi, potlej se je pa pot zavila in hiša pri poti jo mi je zakrila. Ob 11 je priderčal vlak od Philadelphije, in ko smo si poiskali v velikem drenju vsak svoje mestice, zderčal je spet naprej proti Pittsburgu; kmalo smo bili na svetu samostana št. Vincencu, in tukaj sem na dveh mestih še videl zdaj že res in posebno od dalječ veličastno poslopje na hribu, kakor bi bil s kranjskega mosta gledal proti „Gaštej-u“, potlej se mi je pa skrilo za gozd — ali ga bom še kdaj vidil ali nikoli — kdo vé. — Pa naj bo to kakor hoče — premili Bog naj lije vedno svoj obilni blagoslov na to terdnjavo svoje cerkve v večí slavo Božjo in v sovražnikov trepet! — Kako vesel sem jest, da sem smel prebivati celo leto v naročju take matere! Bodi slava in hvala Bogu Očetu na veke! —

Ob eni popoldne smo prišli v Pittsburg, 42 milj od Latrobe proti zahodu. To mesto je posebno čudno. Po celi Ameriki, da bi rekel po celem svetu, je znano kot „Smoking-city“ dimno, ukajeno mesto. Če se pride na griček, okrog kterega se razprostira, ne vidi se nič drugega kot dim, celi oblaki, kot bi se imela zdaj in zdaj razliti nevihta. Hiše po celem mestu vse ukajene in iz sto krajev se vali dim kvisko in plamen preži iz nizkih dimnikov, kot iz peklenskih žrel. Če prideš blizu k fužini, puhti že od dalječ vročina in notri vidiš letati goreče železne kepe kot ognjene kače, ktere potlej obdelujejo za vse naj različni reči; in delavci, na pol nagi, po leti pa še bolj nemarni, švigajo z nenavadno urnostjo krog ognja in stopljenega železa. Skoraj celo Ameriko z vsem potrebnim železjem previdi samo Pittsburg, potlej tudi ni čuda, če je človeku nekako tesno pri srcu, ko pregleduje taka dela in bučanje in bobnenje po vseh predmestih. Kmalo bi bil rad šel naprej, pa smo vendar morali čakati do dveh zjutraj drugega dne. Ostali smo pri P. Coelestin-u O. S. B., ki tukaj oskerbuje faro v nekem predmestju, in silo priprosto živi; prav zelo mi je pri njem dopadlo. Zraven mesta teče voda Alleghany in na drugi strani je spet mesto „Alleghany“. Tukaj pri katoliški fari je za pomočnika naš rojak g. Pavletič, ki je letos po leti pel novo mašo. Prišel je v Ameriko, kakor je Vam znano, z gg. Trobecem, Tomazinom itd., učil se koj s Trobecem v št. Vincenc-kolegiju in poznej stopil v samostan št. Vincenca, in tu je imel imé Fr. Bonaventura. Ko sem imel jest iti v št. Vincenc, pravili so mi, da imam tu rojaka, pa ko pridem doli, ni ga že več bilo. Ni mu dopadlo, toraj so ga g. opat odvezali obljub in šel je k škofu v Pittsburg in letos tedaj je pel novo mašo. Poznala se nisva, pozdravljala pa sva se večkrat, ko je kdo iz št. Vincenca šel v Pittsburg. Zdaj sem mislil tukaj obiskati nekega duhovna, ki je bil tudi préd v novicijatu v št. Vincencu, pa je tudi moral iti, in zraven bi ga bil prašal še za Pavletič-a, kje

da je; pa unega ni bilo doma in tega potlej nisem mogel iskati, in toraj moram biti zadovoljen s tem, da ga poznam le po imenu in po fotografiji. O preč. g. Stibjel-u bil bi rad kaj zvedel, ker ta bi bil že kaj več vedel o njem, tako pa je moralo vse tako ostati. Tudi v št. Mary, kjer je bil nekaj časa, pisala sva fajmoštru zavoljo tega, pa nisva dobila nič odgovora. Toraj tudi ne morem nič več sporočiti o verlem rojaku, kakor „Danica“; mu bo pa toliko večja slava v nebesih.

Dragi dan, 30. sept., ob dveh zjutraj smo odrinili proti Chicagi (Čikago), zato tako zgodaj, da bi dospeli še do noči v Chicago, kjer smo imeli spet iskati oo. benediktine, in bi po noči res ne bilo prijetno, laziti okoli po takem mestu. Od Pittsburga do Chicago je 468 milj. Pa nas je vendar le precej zelo goljufalo. Vozili niso posebno hitro. Kar se okoli 5 zjutraj cel vlak nenavadno strese in kmalo potem obstane, kondukerji pa letajo okoli, kot bi bili nori. What is the matter? (Kaj pa je?), bilo je vse radovedno. Na zadnje vendar konduker pride skoz voz in pové, da je mašina ušla iz tira, in mislim, le Božji milosti in izurjenosti voznikovi se imamo zahvaliti, da nismo druge škode terpeli, kot to, da smo morali stati malo več kot 1 uro, da so mašino, ki še ni bila ravno dalječ od tira, spet spravili nazaj. Potlej je spet šlo naprej, le še bolj počasi. Da se tukaj tolikrat kaj tacega primeri, vzrok temu so le preslaba pota, posebnost bolj v vzhodnih državah. Od Chicago naprej proti zahodu se le redkokrat kaj tacega primeri, ker so poti še večidel nove. Sploh pa vendar ne vem, če bi Evropejci upali voziti po takih železnicah, tukaj jo pa gre kot veter skoz gozde in prairije. Se vé, pri taki daljavi, če hočejo kaj narediti, ne smejo biti posebno natančni, če ne, bi nikoli ne mogli naprej. Tako pa, kako hitro so pririli v Kalifornijo čez visoke gore; zato pa tudi ne more nihče zameriti, če mu nekteri dajo dober svet, pred narediti testament, predno se poda na novi železnici v St. Francisco. (Dalje nasl.)

Iz Marketa (Marquette) iz Amerike gosp. L. Možina naznanja, da je od mesca mal. serp. tega leta pri mil. škofu Mraku, je tudi nekoliko z njimi okrog hodil na birno, in da ima v kratkem mašnik posvečen biti. — Dalje pravi:

Indijanov ni dosti več tukaj; v enem kraju jih je še precej v tej škofiji, ali tudi tam se utegneje bolj in in bolj zgubiti zavolj nekega novega mesta. — Naj spregovorim še o katoliški reči nekaj. Katolištvo je tukaj na trdnem, kjer imajo ljudje svoje katoliške šole, ki so po starejših škofijah, posebno med Nemci, večidel ustanovljene. Ali slaba slaba je z mladino, kjer mora hoditi v državne šole, ki so prave naprave ne vere in spačenosti. In žalostno je, ker tukaj še ni nič katoliških šol, razun za deklice v Marquettu in še v nekem drugem kraju, in tudi ne bo mogoče tako lahko kaj napraviti, ker tukajšnji prebivalci večidel nimajo stanovitnih prebivališč, kot rudarji, in so danes tukaj, jutro tam, kakor ravno pride. In take ljudi je težavno pripraviti za enake reči, posebno ker morajo že tako državi plačevati davke za šole, in pri tem so večidel prejevnosti in ubožni kot terdnjaki imenovati. Naj večji težava je pa, dobiti dobrega učenika za majhen zaslužek, kot ga imajo tukaj učeniki v primeri z drugimi ljudmi s kakim drugačnim opraviлом.

Kakor sploh za naše priproste ljudi, tako za vse Slovane skupaj je bolje, posebno za njih dušni prid in naj večkrat tudi za telesni, v domačiji ostati. Kdor tukajsne razmere pozna in naše priprosto ljudstvo, mi mora priterditi, čeravno se izjeme nahajajo.

Razgled po svetu.

Deržavni zbor se je za zdaj dokončal 29. grud. in ni določeno, kdaj se zopet snide. Poslanec je bilo nazadnje 137. Bilo ni Čehov in Kranjcev. Privolil je zbor ministerstvu do konca sušca davek pobirati in zaslisal je cesarski govor, ki obsega delavno osnovo sedanjega ministerstva. Vterjevanje vstave, sprava s Poljci, neposredne volitve v deržavni zbor, povzdiga šolstva, novo pogajanje z rimskim Stolum po odvrženem konkordatu, vredba civilnega in kazenskega prava, sodnij itd., povzdig vojne moči, narodnega gospodarstva, trgovstva, povišanje nekteri pláč (težka naloga pri tolikih davkih) so glavniši točke v govoru.

Iz Linca so „umazani listi“ une dni naznanjali velike in pohujsljive reči o neki spovedi pri karmelilih. „Vaterland“ je kmali rekel, da je od konca do kraja vse zlagano. Karmelitarški samostan je hotel tožiti „Tagespost“ zavoljo lažnjivega spisa „Das Verbrechen im Beichtstuhle“; odjenjal pa je, ker je deržavno pravdnístvo samo to reč v roke vzelo in bo tožilo. — Na zadnje se bodo ljudje menda vendar že zmordili ter prepričali, da nasramnim liberalnim listom, ki so sploh znani zavolj laži, ni nič verjeti.*) Ti tatovi pišejo laži za skorjo kruha in iz sovraštva do katoliške Cerkve.

V Rimu v Kvirinalu bodo gospodje „ravbarji“ razdajali tudi „Konklave“, to je dvorano, v kateri so bile navadno volitve novega papeža! Lahoni hočejo to častiljivo prebivališče spremeniti v versto stanje za sprejemanje tujih gostov. Dvomite, da bi Viktor Emanuel, kralj-poštenjak (!), sprejel veliko tujcev v te osnovane dvorane: kdo vé, kaj bo že o prihodnjem novem letu? —

V Kvirinalu gospoduje dolgočasna samotna otožnost zdaj o novem letu, med tem pa se kar gujete v Vatikanu vsake verste meščanstvo, ki hodijo sv. Očetu srečo vošit za novo leto. Bilo je po Božiču pred prestolom Pija IX rimsko plemstvo, diplomacija, vradniki raznih papeževih vradnij, vojaški častniki, potlej protonotariji in drugi opravniki raznoterih cerkvenih vradov, poslednjič narod iz vsih verst, in celega mesta. Liberalni časniki bi se radi posmehovali, pa se v ustnice grizejo. —

Igrokazi so v Rimu zdaj taki, kakor povsod, kjer se liberalizem šopiri. Zadnjič je francoski poročnik D' Harcourt kar iz kazališa potegnil, ko so nesramni burkeži jeli na oder plaziti se v podobi duhovnov, mihov in kardinalov. Ta ostudnost novodobna nima pred ničimur več spoštovanja. Francoski narod pa se še naj bolj katoliškega kaže tudi vradno, toraj ga Bog gotovo ne bo zapustil.

Iz Ljubljane. Cerkveno slovstvo. (*Bibliothek der Kirchenverleger.*) Kösel-novo bukvarstvo v Kempen-u daje na svitlo v nemškem jeziku izbirek naj imenitnijih del cerkvenih očetov, in sicer pod vodstvom dr. Fr. Ks. Reithmayr-a, bogoslovskega profesorja na monakovskem vseučilišu, kamernika Nj. Svetosti, duhovnega svetnika itd. To početje je posebne cene za duhovstvo in druge, ki jim je mar za cerkveno slovstvo; in ker je dandanašnji še posebno želeti, da zlasti mlajši in zmogniši gg. duhovni se z novo gorečnostjo poprimejo cerkvene véde, zato naj Danica osnovo tega dela nekoliko bolj pojasni.

Biblioteka cerkvenih očetov izhaja v posameznih zvezčičih po 6—9 pol v mali, tako imenovani žepni obliki, — zvezčič po 24 soldov. Vsak mesec pride na svitlo 1—4 zvezčičev ter zamore čitatelj vse nasproti brez truda preštudirati, jih za cerkvene govore itd. porabiti, ali si zaznamnjati tvarine za dotično priliko.

*) „Laibaherica“ je še včeraj v „feuilletonu“ s temi ostudnostmi bravee pitala. Ali je to naloga vladnega lista, ki se pase od davkov katoliške dežele?!

Naročnik se zaveže, da sprejme naj manj eno celo versto (serijo) teh děl. Pervi dve versti obsegati 24, vsaka naslednjih pa 16 zvezčičev. Dozdaj je na na svitem 24 zvezčičev, in s 25. zvezč., ravno z izpovedanjem sv. Avguština, se prične nova versta. Zamorejo se dobiti tudi poprejšni zvezki, k čimur nihče ni zavezan, kateri se na novo naroči, dobro pa je, da si sčasoma tudi prejšne oskerbi, ker nekteri zvezčiči v 2. versti so nadaljevanja od poprejšnih.

Kar tiče to početje, se smé omeniti še to, da ne le katoliški, temuč celo protestanski in liberalni listi so to reč s pohvalo omenili.“

Kdor bi se želel naročiti na te dela, se utegne oberniti do gosp. O. Klera v Ljubljani, kateri je v zvezi s Köselnovim bukoterštvom in mu bo vse pridno oskerboval.

Veliki zbor katoliške družbe bode 23. pros. (jan.) ob 5 popoldne v Čitalnični dvorani. V ta namen bo dopoldne o 1²11 sv. maša v uršulinski cerkvi. Tvarine bodo naslednje: Sporočila predsedništva, tajništva in dobrotnega oddelka, volitve, in poslednjič loterija.

Steklenjaška kultura. Kvaterno sredo-večer pred Božičem so se bili vstavarji zbrali v kazinsko steklenjačo obhajati svoj „verfassungstag“. Vredno je zgodovini izročiti, kako se je to godilo. Iz takrat pričujočih ust se je zdajci drugi dan marsikaj prav bizjaškega slišalo in potlej po mestu pravilo; pa tudi govore so pozneje po Tagblattu razglasili, ki naj bi jih bili pa v svoj lastni prid raji v temnice vergli. Tamkaj tedaj so ti možje katoliške vere, kakor se je pravilo, kvaterno sredo v spodbudovanje ljubljanskega mesta kake tri sorte mesa jedli, in da je bil lepi zgled popolnoma, je bil mestni župan med njim in je z njimi z mesojedo na kvaterno sredo na Božič se pripravljaj. *) Da so se skazali prav čverste patrijote, so si dali 9—10krat „Wacht am Rhein“ urediti; zraven tega je pa eden govornikov spravoljubno federalistiško stran pital s „hochverrättherische Opposition“. Govori so se verstili čez polnoč in ena njih „pikantnih strani“ je bilo kajfanje duhovstva; — in ljubljanski gospod župan je bil vmés. Kadar jim je kateri gospodov govornikov kako neubrisano zoper duhovstvo zasolil, so se debelo smejali, — in gospod župan ljubljanskega katoliškega mesta najberže tudi z njimi. Prav z gerdo besedo, ki se je olikanemu človeku ne spodobi v usta jemati, je eden govornikov se ustil, da nikoli in nikakor oni ko „svobodni možje“ nočejo biti hlapci duhovnov (minute dolga šumeča pohvala); in ta postavni govornik je bil gospod župan čez 20.000 ljubljanskih katoličanov. (Nota bene. Za hlapčevanje sicer se nihče ni teh gospodov prosil, in ako bi kdo kterege potreboval, bi ne mara tacega poiskal, ki bi bil nekoliko bolj čednih ust, kot se je bil gospod župan s tem, in včasi še s katerim govorom pokazal, in še nekteri drugi z njim. Neki Dr., ki je že marsikterege brezorožne jezuita polomil, pa še nobenega medveda ne, je mahal (z jezikom) po „Jesuitengötzen-u“ med „stürmischen Beifall“, in pa po „jezuitovskih slugah.“ (Minutenlanger Beifall.) (Konec nasl.)

Od Primorskega, 30. grud. — O priliki, ko se naročujem na verlo „Dan.“, Vam z žalostjo naznanim, kako se že nekaj časa iz raznih krajev v teržaški okolici sliši o ropanju po cerkvah. — Pred mesec dnevi je bila okradena cerkev v Rižani, blizu Kopra; ali kmalo so bili tatovi zasledeni, ko so hoteli na kosce razdrobljene cerkvene stvari v ladiji s senom naloženi v Terst odpeljati. — Dan po čistem Spočetji Marije D. so tatovi v mali cerkvi Matere Božje na Gori pri Povirji hoteli zvonove iz stolpa ukrasti, kar se pa jim ni posrečilo, ker zvon,

*) V Insubruku so imeli vendar toliko takta liberalci, da so svoj „verfassungstag“ saj v četrtek obhajali.

ki je pri farni cerkvi sv. Petra k zornici vabil, je zločine splasil; vendar pa so v cerkev vlomili in zvončič ter svečnike z altara pobrali, ker drugzega niso našli. To je že tretjikrat v malo letih, ko je bila ta cerkev okradena. — Dne 28. t. m. pa so nesramni tatovi vlomili vrata pri podružni cerkvi Materi Božje v Kačičih pri Rodiku. Znana je ta cerkev, kamor pride mnogo Kraševcev, Brežanov in Berkinov posebno o godu rojstva Marijnega, in zato v teh krajih imenujejo sploh ta praznik „Kačičenico“. Pred malo leti je bila cerkvena s podporo od cesarja Ferdinanda popravljena. In glej! božjoropne roke so pograbile ob 11, pri mesečnem svitu, srebrni kroni s kipa Matere Božje in nebeškega Deteta, štirinajst svečnikov mesinkastih, vse kar je bilo voska, kelih, zvončiče, kotlič za blagoslovljeno vodo, staro kadilnico in dve lampici pri stranskih altarijih. Hoteli so vzeti tudi kloko in lampo pred velikim altarijem, pa ravno je neki človek prišel ondi mimo, da pokliče mežnarja in duhovnika, ker je bila neka oseba hudo zbolela. Tako so bili tatovi poplašeni, in ljudje v Kačičih so bili koj sklicani, pa je bilo prekasno.

Ljudem se dozdeva, da so menda taki klateži, ki so že bili v ječi zaperti, pa so bili po dostani kazni spuščeni, ter mesto se poboljšati pa v novo kaj napravijo, da jih zopet zaprejo, ker se jim v ječi bolje godi nego zunaj, — saj po zimi; družbo imajo, jesti, piti, snago itd. — Nasledki škodljive, prenapete mehkužnosti do gospodov lumponov. Bog daj, da se leto 1872 bolje začne, nego se končuje 1871! —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Jak. Dolenec, kapl. v Teržiču, pride kot stoljni kaplan v Ljubljano; č. g. Jan. Golob, kapl. na Črnem verhu pri Idriji, na njegovo mesto v Teržič; č. g. Jan. Brezovar, kapl. v Knežaku, na Črni verh. — Umerl je č. g. Andr. Bohinec, cerkljanski fajm., 30. dec. (R. I. P.), in fara je 3. jan. razpisana.

V lavantinski škofiji. Čast. g. Jože Šuc je postal doktor bogoslovja; č. g. Matevž Pogelšek je za kuracijo v Sovodnjem in č. g. Juri Kopriva za kuracijo na Selih presentiran. — Umerla sta čč. gg. dr. Anton Murko, nadžupnik, dekan itd. v Hočih 31. dec. l. l., in Šimon Rak, duhoven v pokoji, 19. dec. l. l. v Gradcu. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. J. Žičker 1 gld. — Iz neke dobrotne roke 3 stare dvajs.; ter prosi blagoslova v življenji in za srečno zadnjo uro. — „Prosim sv. blagoslova, da bi mogel goreče Jezusa ljubiti in Njegovo sv. voljo dopolnovati.“ 2 gl. v sr. — „V G. je na novega leta dan darovanje za župnika. Kjer pa poznam bolj potrebnega, sem farmanom priporočil sv. Očeta, naj raji Njemu darujejo meni namenjeni dar. Prejmite tedaj 25 gl. za ubogega Pija IX.“ — Brez imena in z vošilom veselejšega novega leta sv. Očetu, kot je letošnje, 1 gl. — M. G. z Vesele gore 6 gl.; prosi sv. blagoslova. —

Za afrikanski misijon. M. Hacc 1 gold. — G. J. Š. 3 gld. — (Drugi razni darovi prih.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

P. M. v Rimu: Pismo od 26. dec. prejeli; Dan. je od 1. nov. vsa poslana; naroč. opr. — G. M. B. v Pol.: Opravljeno. Hvala! — G. J. B. List se je poslal. — G. J. L.: Naročeno. — Društva v Šk.: Na 8 iztisov naročeno; preserčna hvala! — G. Bl. M. v Š. za celo l. — G. Fr. L. v O.: Naročeno. — G. Jož. Ž. v V.: Za Dan. naroč. pri „Vert.“ bode še nekaj doplač. — Gg. P. H., A. Pet. in A. Pint: Vse naročeno. — Čit. v Mirni: Naročeno. — G. T. v M.: Pismo od nov. l. došlo. G. J. Čebul v B.; Odgov. prih., Dan. poslana.